

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
בית הדין למשמעת של עובדי המדינה

י"ג באלול התשע"ג
19 באוגוסט 2013

בדח. 2013-553
בד"מ 29/12

בבית הדין למשמעת של עובדי המדינה בחיפה

בפני : עו"ד אורי כהן – אב בית הדין למשמעת
ד"ר אליהו פוטיבסקי
גב' דיאנה ברקו
יו"ר המותב
חבר המותב
חברת המותב

התובעת : עו"ד אן רייפלד – ביגמן

הנאשמת : אורה דהן

ב"כ הנאשמת : עו"ד יונה סירוטה/ עו"ד אורית טורנר- שטרנברג

הכרעת - דין

1. התובענה

א. ביום 10.7.12 הוגשה תובענה מתוקנת (להלן – התובענה) נגד הנאשמת, עובדת המוסד לביטוח לאומי (להלן – המל"ל), שהועסקה בענף נפגעי עבודה בסניף עפולה (להלן – הסניף).
במסגרת תפקידה האמור הייתה לנאשמת הרשאה למאגר הנתונים של ה-מל"ל.

ב. כתב התובענה ייחס לנאשמת אשמה של שליפות מידע שלא כדין ושלא לצורכי עבודה, שהתבטאו בהוצאת מידע אודות מקורבים שונים (ששמותיהם פורטו בנספח "א" לתובענה).

ג. התביעה ציינה כי לגבי חלק מהמקורבים עיינה הנאשמת בפרטיהם בהזדמנויות שונות.

ד. התביעה טענה כי במעשיה האמורים פגעה הנאשמת במשמעת שירות המדינה, הפרה את הוראות סעיפים 9.03 ו-10.04 לכללי האתיקה לעובדי המדינה, הוראות

סעיף 4 לחוק המחשבים, התשנ"ה – 1995, הוראות פסקאות 42.212, 65.13, 65.13, 65.194, 65.195 לתקשי"ר, והתנהגה התנהגות שאינה הולמת עובדת מדינה.

ה. אשר על כן הואשמה הנאשמת בעבירות משמעת לפי סעיפים 17(1), (2) ו-(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג – 1963 (להלן – החוק).

2. הנאשמת כפרה בטענות נגדה. במסגרת ההליכים בבית הדין אף הגישה בקשות לפסילת ההודאה שנתנה, ושלא להשיב לאשמה. שתי הבקשות נדחו (ראה החלטותינו מיום 10.12.12 לעניין פסילת ההודאה, ומיום 5.2.13 לעניין טענת אין להשיב לאשמה).

3. הראיות שהובאו בפני בית הדין

א. מטעם התביעה העידו יאיר רפאל (סגן מנהל הביקורת הפנימית ב-מל"ל המשמש גם כחוקר משמעת), ואודיה קלמנוביץ (עובדת אגף הביקורת הפנימית).

התביעה הגישה לעיונו את הודעת הנאשמת בפני החוקר רפאל וגב' קלמנוביץ (ת/1), ופלטי מחשב באשר לשליפות המידע שביצעה הנאשמת לגבי תשעה אנשים מתוך הרשימה המופיעה בנספח "א" לתובענה (ת/2א) – (ת/2ט).

ב. ביה"ד עשה שימוש בסמכותו לפי תקנה 16 לתקנות שירות המדינה (משמעת) (סדרי הדין של בית הדין) תשכ"ד – 1963, והורה על זימון עד שיבהיר את נוהלי ה-מל"ל הנוגעים לסוגייה קא עסקינן.

במסגרת זו התייצבה בבית הדין עו"ד דבורה בן ישעיהו עובדת במטה מינהל הגימלאות של ה-מל"ל, אשר הציגה את נהלי ה-מל"ל ביחס למסירת מידע (מוצג ביה"ד/1).

ג. מטעם ההגנה העידו: הנאשמת; אושרית טל, ששמה מופיע בנספח "א" לתובענה; עמרם בוטבול, ששימש כמנהל הסניף בין החודשים ספטמבר 1987 – ינואר 2011.

4. לאחר שעיינו בכלל הראיות הדרושות לעניין ובסיכומי באי כוח הצדדים, הגענו לכלל מסקנה כי התביעה הוכיחה כדבעי את עבירות המשמעת המיוחסות לנאשמת.

הנאשמת אשר הועסקה, מתוקף תפקידה בסניף, בטיפול בנפגעי עבודה הציגה שאילתות למחשב ושלפה מידע ממאגרי ה-מל"ל הגם שהיה בתחום האחריות והטיפול של מחלקות אחרות.

היא עצמה עשתה זאת, במקרים מסויימים, מבלי שהמבוטח עצמו הזדהה בפניה, (באמצעות ת.ז. או אמצעי אחר), ואף מבלי שהוצג יפוי כח כנדרש.

א. נוהל המל"ל ביחס למסירת מידע קובע מספר הוראות יסוד באשר לאי מסירת מידע ממאגרי:

(1) הוראה 3.2.1 לנוהל: "לעובד המוסד אסור למסור מידע כלשהו שהגיע אליו בתוקף תפקידו ובמהלך עבודתו, לאדם שאינו מוסמך לקבלו".

(2) הוראה 3.2.2 לנוהל: "מידע המצוי בידי המוסד על מבוטח, מותר לשימוש אך ורק לצורכי ביצוע תפקידיו של המוסד. אסור לעובד המוסד לעיין או להשתמש בנתונים ובמסמכים, לרבות ברשומות מחשב הכוללות מידע אישי על המבוטח, שלא לצורכי ביצוע מטלה במסגרת העבודה". (ההדגשה כאן ובכל מקום אחר שלנו – א.כ.).

(3) הנוהל מתייחס לאופי הנסיבות בהם נדרש ה-מל"ל למסירת מידע (פרק 3.3.1 לנוהל), ובענייננו חשובות ההוראות באשר למסירת מידע לפי הוראת/ הסכמת המבוטח. (פרק 3.3.2 לנוהל).

פיסקה 3.3.2.1 מפרטת התנאים למסירת המידע לפי הוראת הסכמת המבוטח, ובכללם: הפנייה לקבלת מידע מהמוסד תהיה בכתב; מבקש המידע יפרט את סוג המידע המבוקש ויציין מטעם מי הוא פונה לקבלו, ועל סמך מה הוא זכאי לקבלו; מבקש המידע יציג הסכמה בכתב ("יפוי כח" או "ויתור על סודיות רפואית") מטעם המבוטח; רק המבוטח או אפוטרופוס, רשאים לקבל מידע ללא ייפוי כח.

הנוהל מציין כי ניתן למסור, בהליך מוגדר ובתנאים מסויימים, מידע טלפוני למבוטחים ולגורמי חוץ, אולם מדגיש כי "קיימת הבחנה בין נוהל מסירת מידע בגימלאות לעומת הנוהל בגבייה. שוני זה נובע מייעודם השונה של המינהלים לעומת הנוהל בגבייה" (נספח 8 לנוהל – הוראה 1.5).

במקרה שלפנינו הפרה הנאשמת את הוראות הנוהל שחייבו אותה ומסרה מידע אישי לגורמים שלא היו בתחום טיפולה כעובדת הסניף במחלקה של נפגעי עבודה. ממילא אותם גורמים לא היו "מבוטחים" שהזדהו בפניה באמצעות תעודות זהות או גורם זיהוי אחר. המידע שנמסר היה פרטני, ולא כללי גרידא הפתוח לכל הציבור. על כך העידו בפנינו עדי התביעה, כדלקמן:

עובדת הביקורת הפנימית, **אודיה קלמנוביץ**, מסרה: **"אני עקבתי אחר פעולות המחשב וכשראיתי דברים שעל פניהם עושים רושם שלא שייכים לתחום העבודה של אורה, כלומר נפגעי עבודה. מסך שאינו שייך לנפגעי עבודה. יש שאילתות לנפגעי עבודה ויש כאלה לתחומים אחרים. היא עסקה בנפגעי עבודה ושאלה שאלות השייכות לתחומים אחרים, נכנסה למסכים השייכים לשאילתות של תחומים אחרים. אני את המסכים הדפסתי ואחר כך הלכתי לבדוק האם לאנשים אלה יש תיק פעיל בנפגעי עבודה, שכן ייתכן וזה רלוונטי שיש להם תיק, אך לא היה להם תיק בנפגעי עבודה ולכן לא ראיתי סיבה להיכנס לרשומות אלה."** (עמוד 23 לפרוטוקול, שורות 8 - 13).

קלמנוביץ הדגישה כי בכל מקרה שאדם פונה לקבל מידע מה-מל"ל יש לזהותו: **"לבקש ממנו ת.ז., או תעודה מזהה אחרת, או יפוי כח - בזה אין לי ספק שיש המחיות לדברים האלה איך לקבל קהל ולזהות מבוטחים"** (עמוד 29 לפרוטוקול, שורות 6 - 11).

קלמנוביץ מסרה כי בדיקתה התייחסה אומנם לשלושה שבועות בלבד בחודש פברואר 2010, אולם היא מצאה כי בפרק זמן קצר זה היו לא מעט **"כניסות ודברים שלא רלבנטיים לעבודה"** (עמוד 24 לפרוטוקול, שורות 30 - 32).

החוקר **יאיר רפאל** הבהיר כי החשדות לשליפות מידע שלא כדין על-ידי הנאשמת באו לאחר שראו פעילות בלתי מוסברת במחשב, שהצביעה לכאורה, על כניסות הנאשמת לנתונים של מבוטחים שלא קשורים לעבודה שלה בכלל. **"הפעילות הלא מוסברת"**, כלשונו, הייתה איתור מידע במחשב לא על-פי מספר תעודות זהות של מבוטחים, אלא לפי שמותיהם. הדבר עורר חשד, הואיל ו"מבוטח שבא יודע את ה-ת.ז., ולא צריך לחפש לפי שמות. יכולים להיות מצבים שלא יודעים את ה-ת.ז., אך לאור הכמות הרבה של המקרים אליהם היא נכנסה, היה לנו חשד שהדבר לא נעשה לצורכי עבודה" (עמוד 4 - 5 לפרוטוקול, שורות 38 - 39, 1 - 4 בהתאמה; ראה גם בעמודים 17 - 18 לפרוטוקול, בשורות 35 - 37, 1 - 3 בהתאמה).

אף אם הנאשמת שימשה כעובדת קבלת קהל (דלפק קדמי) בנוסף לעבודתה באגף נפגעי עבודה, הרי היא עדיין חרגה מסמכותה, כפי שסיכמה עו"ד דבורה בן ישעיהו :

"הסיטואציה שתיארת, שפקידי תביעות מוסמכים בנושא מסויים ועובדים בקבלת קהל זה מאוד נפוץ. לכל עובד יש הרשאות, גישה לתכנים מסויימים במערכות המוסד, בהתאם להגדרת תפקידו ולצרכי המערכת. פקיד בקבלת קהל שמתבקש על ידי המבוטח למסור לו מידע אודות עצמו, לאחר כמובן שהמבוטח הזדהה בפניו, רשאי למעשה למסור לו כל מידע אודות עצמו, שפתוח בפני הפקיד מבחינת הרשאות, למעט דברים שנאסרו במפורש ויש לנו תדריך למסירת מידע..... המפרט את המידע שמותר למסור, מידע שאסור למסור ולפי זהות הפונה." (עמוד 32 לפרוטוקול, שורות 16 – 22).

אומנם גם לפקיד בקבלת קהל יש את ההרשאות למסירת מידע, אולם הרשאות אלה, בצד היותן רחבות יותר, הינן שטחיות מבחינת המידע אליהן נגיש הפקיד :

"בקבלת קהל יש גישה למערכת "דלפק קדמי", ששם יש מידע נרחב על רוב הגמלאות ומקבל הקהל רשאי למסור מידע למבוטח עצמו לגבי כל הגמלאות שהוא רואה ואליהם הוא זכאי, ללא קשר ל"הרשאות המקוריות" שלי. ההרשאות של מקבל הקהל היא שטחית יותר, אבל יותר רחבה." (עמוד 36 לפרוטוקול, שורות 26 – 28).

כך או כך, בכל מקרה חייב להתבצע זיהוי של המבוטח קודם למסירת המידע לידיו (עמוד 36 לפרוטוקול, שורות 37 – 39 ; עמוד 37 לפרוטוקול, שורות 8, 26, 34 ; עמוד 40 לפרוטוקול, שורה 4).

גם עד ההגנה, עמרם בוטבול, ששימש כמנהל הסניף עד חודש ינואר 2011, הודה בתשובה ליו"ר המותב, כי לא ניתן לקבל מידע לגבי גורמים שלישיים :
**"ש. אני יכול לגשת לסניף עפולה ולבקש כתובת של חברי או חברתי?
 ת. זה לא. אתה מדבר על גוף שלישי ולא על דברים שניתנים לך על עצמך".**
 (עמוד 89 לפרוטוקול, שורות 8 – 10).

ב. האבחנה בין מסירת מידע כללי למידע אישי

העדים הדגישו כי פקיד קבלת הקהל היושב ב"דלפק הקדמי" של הסניף רשאי למסור מידע כללי לפונים (שאינם מבוטחים המזדהים בפני הפקיד ומבקשים

פרטים אודות עצמם), להבדיל ממידע אישי.

עמרם בוטבול מנהל הסניף לשעבר עמד בעדותו על מהותו של "הדלפק הקדמי" בסניף שהייתה קבלת קהל בנושאים כלליים, שהורידה עומס מהפקידים המקצועיים במחלקות השונות:

"דלפק קדמי – כמשמעותו זה דלפק שמאויש על ידי פקידים, מתוך מגמה לתת שירות אוניברסלי. מגיעים לעמדות קבלת קהל ששם יושבים עובדים בעלי הסמכות שונות ועושים קבלת קהל אוניברסלית ומקבלים בכל התחומים: נכות כללית וכו'. אדם מגיע, נכנס לסניף, בא בקשר לברור זכויות, סיעוד וכו', ללמוד מאותו פקיד איך להגיש תביעה, או אם יש סיכוי שהתביעה תאושר או לא בתנאים שהציג לו והחלק האחר – מסירת מסמכים." (עמוד 79 לפרוטוקול, שורות 20 – 24; ראה גם בעמוד 81 לפרוטוקול, שורות 29 – 30).

צא ולמד – שמהותו של הדלפק הקדמי בו הועסקה גם הנאשמת הייתה מסירת אינפורמציה כללית. אף היא עצמה הודתה בכך, כפי שהשיבה לתובעת:

"ש. לפי הנהלים בשנת 2010 או אפילו שנת 2009, אם הייתי באה אליך והייתי מבררת כל דבר שהוא לא נפגעי עבודה, חוץ ממידע כללי, היה מותר לך לטפל בי? ת. אמרתי, רק מידע כללי" (עמוד 71 לפרוטוקול, שורות 35 – 38).

למרות זאת, כפי שניווכח בהמשך, מסרה הנאשמת מידע פרטני לגורמים שונים, שלא היו מבוטחים במחלקתה, ואשר לא הזדהו בפניה, או שהוצג יפוי כח ביחס אליהם.

על האבחנה בין מסירת מידע כללי למידע פרטני עמדו עדים שונים בפנינו.

החוקר רפאל מסר כי הוא עצמו נתן שירות למבוטחים באמצעות הטלפון, ומשלא ידע מי נמצא מולו מסר מידע כללי "אינפורמציה כללית", או שהיפנה את הפונים אליו לגורמים המתאימים (עמוד 20 לפרוטוקול, שורות 4 – 10).

עו"ד דבורה בן ישעיהו השיבה אף היא כי לאדם שאינו מבוטח, במחלקה בה עוסק הפקיד, ניתן להשיב תשובות כלליות בלבד:

"ש. אם בא מבוטח לעובד ביטוח לאומי ושואל שאלה והפקיד – העובד, יכול לתת תשובה לשאלה, אז הוא צריך להשיב לו?

ת. אם היא נוגעת לו (לאותו מבוטח), או שאלה כללית, אז כן." (עמוד 34 לפרוטוקול, שורות 36 – 39).

כך, לדוגמא, אין לספק מידע על "דמי לידה" ששולמו לאשה כלשהיא ללא זיהוייה או הצגת ייפוי כח מטעמה :

"ש. אם אני מתקשרת אלייך ומבקשת לדעת דמי לידה של חברה שלי?
ת. לא. צריך ת.ז. של החברה וקוד סודי, שאם היא מסרה." (עמוד 37 לפרוטוקול, שורות 36-38).

וכן :

"ת. הפקיד אמור לא למסור מידע אישי. הוא יכול להגיד כי "לצורך דמי לידה, בדרך כלל צריך כך וכך" או "גובה דמי לידה יהיו בגובה שלוש משכורות". (עמוד 38 לפרוטוקול, שורות 14 – 15).

כך גם אין למסור מידע ממאגרי משרד הפנים המצויים ב-מל"ל "מישהוא שאינו מבוטח" (שם, בשורות 25 – 26).

עו"ד בן ישעיהו הדגישה כי "כל כניסה למערכת המידע תהיה לצרכי עבודה בלבד" (שם, בשורות 31 – 32).

ג. מסירת המידע לא הייתה במסגרת שיפור השירות לקהל גרידא -

הנאשמת שבה וטענה כי מסרה מידע למבוטחים על-מנת לעזור להם, וזאת מתוך מגמה לשפר את השירות לאזרח, ברוח גישתה של מי שהייתה מנכ"לית ה-מל"ל הגב' דומיניסיני. (ראה חוזר המנכ"לית מיום 6.2.00 – נ/4).

"ת. הרבה אנשים שמגיעים לביטוח לאומי, שיוצאים ליד המעלית הם נכנסים ושואלים שאלות. באותו קומה יש מחלקות של :נפגעי עבודה, הנהלת חשבונות, הבטחת הכנסה..... כל מיני אנשים שהגיעו לביטוח לאומי שיצאו מהמעלית לגבי כל מיני מחלקות, ועל הדרך אם הייתה שאלה, אז הייתי שואלת מה, ואם הייתי יכולה לענות הייתי עוזרת..... אם הייתי יכולה לעזור, היית עוזרת." (עמוד 51 לפרוטוקול, שורות 31-39).

עם זאת, הנאשמת עצמה מודה כי מסירת המידע לפונים חייבת להיות בכפוף לנהלים : "אם בנאדם רוצה לשאול לדעת דברים, לשאול שאלות ואני יכולה לענות אני אעשנה לו לפי הנהלים כדי לא לטרטר אותו, והכי חשוב שיצא מרוצה" (עמוד 52 לפרוטוקול, שורות 3 – 4).

אם זו הייתה אכן גישתה של הנאשמת – דיינו.

דא עקא שהיא פעלה בניגוד לנהלים הברורים (מתן מידע פרטי ולא כללי, ללא זיהוי המבקש, ומעבר לתחומי מחלקתה), אלא שגישה מטיבה זו הייתה, כפי שניווכח, מנת חלקם של מכריה או קרוביה או אנשים שהופנו על-ידי אותם מכרים וקרובים בלבד. בעניין זה אין להידרש יתר על המידה למשמעות הבלשנית של המונח "מקורבים" בו נקטה התביעה בתובענה (בין אם זה מכר, חבר, ידיד, רע, קרוב משפחה, אהוד). העיקר בענייננו ברור – והוא מתן העדפה, מטעמים לא ענייניים ובאופן לא שוויוני, לאנשים שהנאשמת או חבריה/קרוביה רצו ביקרם. בכך חטאה הנאשמת, וגרמה להעדפה פסולה של אותם אנשים לעומת אחרים, בפניותיהם ל-מל"ל.

אותם מכרים/מקורבים עקפו, בזכות היכרותם הישירה או העקיפה וקשריהם עם הנאשמת, את נתיב הפניות הארוך והמסורבל, לעיתים, למחלקות ה-מל"ל.

הנאשמת הפעילה באופן פגום, במקום עבודתה הציבורי, את העדפתה הפסולה, או בשמה הידוע יותר במקומותינו "פרוטקציה" (מתן עדיפות ומשוא פנים תוך ניצול קשרים), וחתרה תחת עקרונות בסיסיים המחייבים אתיקה של עובדי ציבור. כך לדוגמא קובעת הוראה 6.05 לכללי האתיקה לעובדי המדינה (פורסמו ב-28.6.87) כי: **"עובד מדינה ינהג ללא משוא פנים בכל עניין הנתון לטיפולו במילוי תפקידו"**. התנהגות כזו פוגעת קשות באמון הציבור ב-מל"ל ומפרה קריטריונים בסיסיים של שוויון וצדק חברתי. מעבר לכך – היא הפרה את נהלי ה-מל"ל שהיו חייבים להיות נר לרגליה של הנאשמת.

הנאשמת שביקשה לרצות את אותם גורמים, נכנסה למאגרי ה-מל"ל שלא כדין, אף שהדבר הערים עליה קושי: **"הרבה פונים אלי בקשר לתשלום שלהם. מצידי שתחסמו אותי במערכת וזהו, כי זה סתם מעמיד אותי במצב לא נוח, כי קשה לי להגיד לאנשים לא"** (ת/1, עמוד 7, שורות 10 – 12).

בחינת טיב היחסים בין הנאשמת לבין הפונים ששמותיהם מופיעים בנספח "א" לתובענה, מעלה כי לכל אחד מהם היה קשר מסויים ישיר או עקיף עם הנאשמת והוא ניצל אותו לטובתו. ברי, שלא מדובר על כל אדם מן הישוב, שהנאשמת נאלצה לסייע לו, רק מתוך תודעת שירות גבוהה שאין בילתה.

ד. פירוט הקשרים בין הגורמים עבורם נמשך המידע לבין הנאשמת, והעבירות שבוצעו אגב שליפת אותו מידע:

(1) פרוספר וקנין – בהודעתה ת/1 מסרה הנאשמת כי וקנין "זה אבא של השכן שלי. ביררתי לו בגבייה, היה לו עיקול בחשבון, והם לא קיבלו את הביטול של העיקול, ואז פניתי למחלקה שיוציאו לו העתק" (שם, בעמוד 8, שורות 7 – 9; פלט המחשב המפרט את שליפת המידע – ת/2(א')).

מעדותה של הנאשמת עולה כי טיפלה בענייניו של וקנין, הגם שלא הייתה עובדת במחלקת גבייה (ובכך השתמשה בהרשאה לאותה מערכת שלא בוטלה – כפי שמסר עמרם בוטבול בעדותו בעמוד 87 לפרוטוקול, שורות 12 – 14), וסיפקה לו מידע פרטני:

"ת. אין לי היכרות אישית איתו, אני מכירה אותו כי הוא אבא של שכן. הוא הגיע אלי לביטוח לאומי לחדר וטען שהיה לו חוב בגבייה, היה לו עיקול ובבנק אמרו לו שהעיקול עדיין תקף. הוא שאל למה העיקול לא בוטל אם הוא הסדיר את החוב, נכנסתי לפירוט שלו בגבייה, ראיתי שלא היה לו באמת חוב, ולא יכולתי לראות אם העיקול בוטל או לא, ואז הפנתי אותו לגבייה שיוציאו לו העתק של ביטול העיקול.

(העדה לשאלת ד"ר פוטיבסקי) -

ש. לא נראה לך טבעי לשלוח אותו לגבייה באותה קומה, כאשר הוא בא בענייני חוב?

ת. הוא לא בא ואמר שהוא רוצה להסדיר חוב, הוא אמר שהוא הסדיר את החוב והעיקול לא בוטל.

ש. אבל זה נושא כספי?

ת. להסדיר את החוב הייתי מפנה אותו למחלקה, אבל אחרי שהוא הסדיר והכל בסדר. את הביטול עיקול אני לא יכולה להוציא העתק.

ש. בסופו של דבר כן טרטרות אותו?

ת. רק להוציא את ההעתק. עניתי לו כדי לתת שירות, יש לי הסמכה בגבייה, לא ראיתי שזה משהו לא בסדר. (עמוד 52 לפרוטוקול, שורות 19 – 37).

יצויין כי הנאשמת עבדה בקומה השלישית של הסניף, ואילו מחלקת הגבייה הייתה בקומה השנייה. וקנין הגיע במיוחד אליה, על-מנת לקבל ממנה יחס מיוחד כפי שאכן קיבל בדיעבד:

"ת. אני מניחה ששאל איפה אני יושבת, כי לא היה אצלי ואז הגיע לשם ואמרו לו שאני בקומה שלישית. הגיע אלי ושאל בסך הכל, אמר שהסדיר

החוב, ביטלו לו את העיקול. היה בבנק ובבנק אמרו לו שלא בוטל העיקול, ואם אני יכולה לתת לו העתק וזה מה שהיה. אמרתי שאני לא יכולה להוציא העתק, הסתכלתי וראיתי באמת שהסדיר החוב והיה לו זיכוי. דיברתי עם הפקידה שתוציא לו העתק ולא אני הוצאתי ולא נתתי לו שום דבר." (עמוד 65 לפרוטוקול, שורות 28 – 32).

השאלה הנשאלת היא אם אזרח שהיה פונה בעניין דומה, ולא הייתה לו כל היכרות עם הנאשמת, היה מקבל יחס דומה (לרבות שלילת מידע עבורו, או שמה היה מועבר כלאחר כבוד למחלקת הגבייה). התשובה לכך ברורה – מהראיות שבפנינו עולה בבירור, כאמור, כי יחס מטיב זה הוענק רק למי שהנאשמת או קרוביה/מכריה חפצו ביקרו.

(2) **לירז אמסלם** – למקרא הודעתה ת/1 (עמודים 7 – 8, שורות 14 – 17, 1, בהתאמה) אין אלא להביע תמיהה באשר למטרת שלילת המידע עבור אמסלם (ת/2(ב')) הנאשמת מסרה כי במסגרת עבודתה חיפשה את פרטיה של אמסלם לפי שם ושם משפחה, והמניע לכך: "זו מישהי שהייתי אצלה בהפרשת חלה ורציתי לבדוק בת כמה היא. רציתי להכיר לה מישהו".

ובעדותה בבית הדין אישרה הנאשמת: "לירז אמרנו שכן נכנסתי לשם ומשפחה – זה המקרה היחידי שכן נכנסתי לבדוק בת כמה היא" (עמוד 66 לפרוטוקול, שורה 29).

ההגנה טענה בסיכומיה כי יש לזכות את הנאשמת מפרטי האישום המתייחס ללירז אמסלם מחמת "זוטי דברים" הואיל ומדובר במקרה קל ערך (סעיף 34 יז' לחוק העונשין התשל"ז – 1977 קובע כי "לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה, אם, לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך").

לא נוכל לקבל טענה זו שהרי הגנת "זוטי דברים" תתקבל רק באותם מקרים שבהם אין במעשה עצמו מידה מינימלית של סכנה לערך החברתי המוגן, ואין הוא הולם מבחינה עניינית את המושג של עבירה פלילית. (ראה: ע"פ 807/99 מדינת ישראל נ' עזיזיאן, פ"ד נג(5) 747).

במקרה שלפנינו בית הדין מצווה להגן על הערכים החברתיים של שמירה על הזכות לפרטיות, וקיום קפדני של הנהלים בשירות המדינה.

(3) **איילת פינסקר** – הנאשמת הודתה בעדותה כי היכרותה עם פינסקר הייתה שיטחית, אך באותה נשימה ציינה כי "עפולה קטנה" (ובמאמר מוסגר ישאל השואל אם עיר שמספר תושביה קרוב ל-50,000 איש נחשבת עיר קטנה), כך שקיימת היכרות בין אנשיה:

"ת. איילת היא מישהי שאני מכירה היכרות שיטחית, אין לי קירבה אליה, עפולה קטנה, מכירים את כולם. אנחנו לא יוצאים ביחד. אני מכירה את איילת היא גננת במקצועה, היא גננת של הילדים של השכנה.

היא פנתה כי בעלה קיבל הודעות על חוב בגביה, היא התקשרה אלי תוך כדי קבלת קהל, רצתה לברר על החוב, למה כל הזמן שולחים הודעות לבעל של הגננת, אני אמרתי לה שאני לא יכולה לענות כרגע, אני ארשום את הפרטים ואחזור אליה. רשמתי תוך כדי שיחה את השם ואת שם המשפחה כדי שאוכל להוציא את ת.ז. ולבדוק, כדי שאוכל לחזור אליה, אני לא זוכרת אם חזרתי אליה או לא." (עמוד 53 לפרוטוקול, שורות 4 – 9, ראה גם בעמוד 65 לפרוטוקול, שורות 34 – 39).

יובהר כי שליפת המידע נעשתה עבור מבוטח שהנאשמת לא הכירה, יהודה פינסקר, ובאמצעות תעודת הזהות של אשתו (אותה הכירה הנאשמת היכרות שטחית):

"בדקתי על פי שם ושם משפחה, רשמתי מספר ת.ז. נכנסתי למחשב, אני לא זוכרת אם חזרתי אליה או לא." (שם, בשורה 11; ראה גם ת/1, עמוד 8, שורות 3 – 5).

השירות שהעניקה הנאשמת היה באמצעות הטלפון, ועל-פי זיהוי קולה של הפונה (אשתו של יהודה פינסקר) הגם שההיכרות עימה הייתה שיטחית, על פי דבריה של הנאשמת. וכך השיבה הנאשמת לשאלת חבר המותב, ד"ר פוטיבסקי:

"ש. זה היה בטלפון, אם אני הייתי מתקשר אלייך היית נותנת לי את אותו שירות?

ת. כן, אם אני מכירה ומזהה.

ש. אבל אמרת שהיא הגננת של הילדים של השכנה?

ת. ראיתי אותה, שמעתי את הקול שלה, ולפי זה יכולתי לזהות.

ש. את לא חושבת שאם הייתי מתקשר אליך, והיית אומרת לי שאני לא מטפלת בזה ואני אלמוני אז לא היית מרוצה מהשירות?
 ת. יכול להיות שכן, אבל תמיד עזרתי. אם זה משהו שלא יכולתי לענות עליו הייתי אומרת תיפני לגבייה, אבל 15 שנה עבדתי שם (בגבייה) ויכולתי לענות על השאלה. (שם, בשורות 14 – 28).

עינינו הרואות שהנאשמת ניצלה את ההרשאה שנותרה בידיה מעבודתה במחלקת הגבייה, על-מנת לשלוח מידע שלא בתחום טיפולה ולמסרו טלפונית לגברת אותה הכירה היכרות שיטחית, כאשר בעלה של הפונה היה זה שמעוניין באותו מידע.

(4) רחל פארג' – הפונה עברה נשלף המידע הינה עובדת היחידה לייעוץ לקשיש בסניף ה-מל"ל בעפולה. פארג' ביקשה מהנאשמת לשלוח מידע בעניין תביעתו של בנה (טל פארג') שהגישה תביעה למחלקת נפגעי עבודה בסניף ה-מל"ל בנצרת (ת/1, עמוד 8, שורות 11 – 12).

הואיל ולפארג' לא הייתה, כך יש להניח, הרשאה למערכת הממוחשבת של נפגעי עבודה היא פנתה לנאשמת, אשר השתמשה בפרטיה של פארג' על-מנת למסור לה פרטים אודות בנה, אף שעניינו טופל בעיר אחרת: **"אני נכנסתי עם מס' ת.ז. שלה, כדי להוציא פרטים של הבן שלה – פארג' טל"** (עמוד 55 לפרוטוקול, שורה 36; ראה גם בעמוד 69 לפרוטוקול, שורות 1 – 13).

(5) אביאל שושן – הנאשמת שלפה עבורו מידע מאלפון האוכלוסין (פלט המידע ת/2(ג'), והסבירה בהודעתה **"זה הבן דוד שלי ורציתי לדעת את הכתובת"** (ת/1, עמוד 9, שורה 1).

בעדותה בבית הדין נידבה יותר פרטים:

"זה בן של בן דוד שלי, הוא רצה שאני אשלח לו טופס מביטוח לאומי, ידעתי שהוא גר בחיפה, אפילו את הרחוב ידעתי אך את מס' הבית לא ידעתי, ואז נכנסתי לפי שם ושם משפחה כדי למצוא את מספר הבית, ואז שלחתי את הטפסים בדואר..... לא אמרתי לו לפנות לאינטרנט.....לשלוח את הטופס בדואר אפשר לשלוח, להגיש לי אותו ברור שהוא לא יגיש לי." (עמוד 53 לפרוטוקול, שורות 30 – 36).

בחקירתה הנגדית השיבה הנאשמת כי לא יכולה הייתה להתקשר לבן דודה על-מנת לשאול את כתובתו (עמוד 66 לפרוטוקול), אך לא מסרה סיבה לנבצרותה האמורה.

יצוין כי במסגרת שליפת הפרטים אודות כתובתו של בן הדוד אביאל, פגעה הנאשמת בפרטיותם של שני אנשים נוספים ששם ושם משפחתם זהים לשמו (שושן אביאל), אולם היא לא ייחסה למעשיה חומרה יתירה:

”ש. נחשפת לעוד שני אנשים עם שם זהה עם ת.ז. שלהם?”

ת. לא הסתכלתי עליהם ולא נכנסתי לפירוט שלהם. ידעתי שהוא בחיפה, ברחוב דולצין. גם אצלו לא נכנסתי לפירוט וסך הכל נכנסתי לראות את הספרה 7.

ש. לא קוראים לזה כניסה למאגרים לצרכים פרטיים?

ת. לא בשבילי, הוא ביקש טופס וזהו, לא נכנסתי לפרטים שלו.” (עמוד 67 לפרוטוקול, שורות 5 – 12).

(6) **מורן אביטן** – הקשר בין הנאשמת לבין מורן אביטן (בעלת חנות בגדים בעפולה) נובע מיחסי שכנות מגורים ביניהן, ובנוסף בנה של הנאשמת הועסק קודם גיוסו לצבא בעסק השייך לבעלה של מורן. (מרדכי אביטן שעסק באספקת “דברים מתוקים” לארועים שונים) – ראה בעמוד 54 לפרוטוקול וב-ת/1 עמוד 9).

אביטן פנתה לנאשמת וביקשה לברר אם נקלט דיווח אודות לידת תאומיה כך שדמי הלידה ישתלמו לה: **”היא ילדה תאומים, וביקשה לדעת אם הלידה נקלטה.... ברגע שהלידה מתעדכנת היא יכולה לדעת לגבי דמי לידה בערך”** (עמוד 54 לפרוטוקול, שורות 38 – 39; עמוד 68 לפרוטוקול, שורות 14 – 15; ת/1 עמוד 9, שורות 3 – 4).

אשר על כן נכנסה הנאשמת למסך האוכלוסין שבמאגרי המידע (ת/2 ה'), וחיפשה פרטים לגבי ילדיה הרשומים של אביטן. הכניסה לאותו מאגר לא הייתה חד פעמית:

”ת. בתאריך הראשון נכנסתי לפי שם ושם משפחה, ונכנסתי לפרטי משפחה ולראות אם התעדכנה הלידה של התאומים, וזה לא התעדכן. זה לא התעדכן ב-3.2.10, ב-17.2.10 בדקתי שוב עם לפי פרטי משפחה, ואז הייתה קליטה של הלידה.” (עמוד 55 לפרוטוקול, שורות 3 – 5).

הנאשמת מצאה הצדקה למעשיה, ולאי העברת בקשתה של אביטן למחלקת אימהות בסניף כי **"היא הייתה אחרי לידה, ניתוח קיסרי, היא ביקשה ממני"**, וכן **"למה לטרטר אותה, זה רק בשביל לבדוק אם זה נקלט או לא"** (שם, בשורות 3 – 7).

הנאשמת המעיטה מחומרת מעשיה, במידה מסויימת של היתממות, **"זה שהיא ילדה וקילה דמי לידה אין בזה כלום, לא רואה בזה משהוא לא בסדר"**, וטענה שאינה מכירה הנהלים שכל עובד חייב לפעול בתחומי תפקידו הוא. עוד הוסיפה שפעולתה לא הושפעה מהעובדה שבנה הועסק אצל אדון אביטן.

בחקירתה הנגדית אישרה הנאשמת כי מסירת המידע לא הייתה חלק מעבודתה בסניף במחלקת נפגעי עבודה **"אך ציינתי גם שקיבלתי קהל באשנבים ובכל התחומים ולא רק בגבייה ובנפגעי עבודה"** (עמוד 68 לפרוטוקול, שורות 19 – 20).

הנאשמת ניצלה העובדה שהרשאותיה לא נחסמו, אם כי ברור מדבריה שהבינה אל נכון כי המידע שיכולה הייתה לספק לקהל בעבודה כפקידת קהל היה מידע כללי בלבד **"..... אף אחד לא אמר לי שאסור להשתמש בזה יותר, אסור להיכנס יותר, לא חסמו ההרשאות ולא כלום. שאלה כללית, כמו בקבלת קהל"** (שם, בשורות 24 – 25).

הנאשמת אף ידעה שהמידע שמסרה לאביטן לא היה מידע כללי גרידא, ועדות לכך אנו מוצאים בתשובתה הנפתלת במסגרת חקירתה הנגדית:

"ש. לאביטן מורן, המידע היה כללי?

ת. אם נקלטה לידה או לא.

ש. זה מידע כללי, או מידע אישי?

ת. כללי כזה, מה זה אישי? אישי שלה? לא יודעת.... אישי שלה. להחליט בתביעה, או לאשר אותה כמובן שלא." (עמוד 72 לפרוטוקול, שורות 1 – 8).

(7) **מורן יפרח** – מבוטח זה הוא בנה של תושבת עפולה שהכירה הנאשמת מ-נעמ"ת. האם פנתה אליה והיא ביצעה עבודה שליוות מידע מרובות (כמפורט ב-ת/2(ו'), במקום להפנות את הבירור למחלקת הגבייה כנדרש וכמקובל.

בעדותה בבית הדין מסרה הנאשמת כי מורן יפרח **"היה בחו"ל, אמא שלו פנתה אליי לשאול אם יש לו חוב, כשעשיתי שירות לאומי עבדתי בנעמ"ת**

במעון ילדים, והיה לו שם ילד, ומשם אני מכירה את אמא שלו, היא ידעה שאני עובדת בביטוח הלאומי..... היא פנתה אליי, וביקשה לדעת אם יש חוב עבור הבן והיא רוצה לשלם, הוא היה בחו"ל, היא רצתה לשמור על הרציפות ביטוח ולשלם לפני שיחזור לארץ..... מה שבדקתי בפעם הראשונה, זה לראות אם יש לו חוב ובכמה, והיה שם חוב, בסך 1,153 ₪, ואמרתי לה את יתרת החוב, אחר כך היא פנתה ב-17.2.10 היא אמרה שכמה שזכור לה הוא עבד באיזשהו מקום, רצתה לדעת אם התלושים מופיעים, ואם יש חוב עבור אותם חודשים, ממה שבדקתי יתרת החוב הייתה אותו הדבר, ולא עידכון של תלוש." (עמוד 56 – 57 לפרוטוקול, שורות 37 – 38, 1 – 10, בהתאמה).

הנאשמת תירצה את אי הפניית גבי יפרח למחלקת גבייה, בידעתה לשלוח נתונים ממחלקת הגבייה:

"היו"ר –

ש. למה לא הפנת אותה למחלקת גבייה?

ת. אלו דברים שאני יודעת..... ואז היא אמרה שהיא תבדוק את התלושים, למחרת היא לא מצאה ואז הפניתי אותה למחלקת הגבייה שתסדיר את החוב." (עמוד 57 לפרוטוקול, שורות 12 – 16).

בחקירתה הנגדית אישרה הנאשמת כי היכרותה עם גבי יפרח הייתה שטחית, וכי לא דייקה, בלשון המעטה, עת הציגה אותה בהודעתה ת/1 כחברה: **"ת. הייתי בשירות לאומי אז עבדתי גם בנעמ"ת והיה לה שם ילד וזכרה שאני עובדת בביטוח לאומי ופנתה אלי."**

ש. למה בחקירתך, בעמוד 9, שורה 16, אמרת שהיא חברה?

ת. לא במובן חברה, אחר כך הבנתי את המושג והפסקתי להשתמש בו. לא מישהי שיוצאים יחד, שותים, מבלים – מכרה מעפולה, ללא קשר ישירות. ההכרות, מכך שהבן שלה היה בנעמ"ת." (עמוד 69 לפרוטוקול, שורות 21 – 27).

8) אושרית טל – בהודעתה ת/1 (עמוד 11, שורות 6 – 7) מסרה הנאשמת כי טל היא "אחות של מישהי שמכירה אותי". בעדותה בפנינו ניסתה הנאשמת להרחיק את הקשר בינה לבין טל: "אין לי קשר, מכירה אותה מעפולה, לא חברה ולא כלום. יש לה ילד נכה, ויצא לה לספר לי שהיא נוסעת איתו לביקורות. יצא לה לספר לי בהקשר שלפני כמה שנים, וחמותה גרה לידנו בשכונה....." (עמוד 58 לפרוטוקול, שורות 21 – 22).

בחקירתה הנגדית הבהירה:

"טל אושרית זוהי מישהי שיש לה ילד נכה. היא אחות והיא כלה של איזו שכנה שלי ויצא שישבנו והיא סיפרה על הבן שלה שהוא נכה והיא מבזבזת המון כספים על חניות וביקורות בבית חולים. שאלתי למה לא מוציאה תו נכה לילד. אמרה שלא יודעת מה זה ובאה אלי לעבודה ושאלה מה לעשות כדי להוציא את התו נכה. אמרתי לצלם את הפרוטוקול של הביטוח הלאומי, להגיש את הבקשה למשרד הרישוי והיא תקבל תו נכה ותחסוך את העלויות של כל החניות." (עמוד 69 לפרוטוקול, שורות 31 – 35).

כפי שניווכח הנאשמת לא הסתפקה במתן מידע כללי בלבד.

טל לעומת זאת קשרה באופן מיידי וישיר את הקשר עם הנאשמת בשכנות עם חמותה "אורה היא שכנה של חמותי וכך אני מכירה אותה....." (עמוד 27 לפרוטוקול, שורה 27).

טל אם לילד נכה, ביקשה להשיג תו חנייה בשל נכותו של הילד, אולם הנאשמת לא הסתפקה במתן מידע כללי, כאמור, אלא שלפה מידע פרטני ממאגרי המידע ומסרה אותו לטל, וכך העידה הנאשמת:

"היא הגיעה אליי לעבודה ושאלה אותי מה צריך לעשות כדי להגיש בקשה לתו נכה, נכנסו לפי הפרטים שלה ובדקנו על שם מי רשום הרכב, או על שמה או על שם בעלה כדי לדעת על מי להגיש את הבקשה, לצרף את הפרוטוקול של הועדה של הילד ושתפנה עם זה למשרד הרישוי.

אחר-כך בפעם השנייה היא חזרה אליי והיא לא מוצאת את הפרוטוקול ואם אפשר לשלוח לה העתק, נכנסתי וראיתי הפרטים של הילד הנכה, והעברתי את הבקשה למחלקת נכות כללית." (עמוד 57 לפרוטוקול, שורות 34 – 39).

הנאשמת לא הפנתה את טל לטיפול של מחלקת הנכות הכללית, הואיל ולדבריה "זו מחלקה עמוסה, רק העברתי את הפרטים" (עמוד 58 לפרוטוקול, שורות 2 – 4).

הנאשמת לא טרחה לעשות אבחנה בין החומר הכללי שמותר היה לה להעביר במסגרת עבודתה כפקידת קהל, לבין חומר אישי/ פרטני שהיה מסור לסמכות מחלקת נכות כללית בלבד. בהתייחסה ל-2/נ (מידע הניתן לקהל בעניין זכויותיהם של מקבלי גימלת נכות כללית) אמרה:

"זה גם משהו שהיה לנו בקבלת קהל, שמראה את הזכויות של נכים, ונכות כללית איפה יש להם הטבות. יש לי את זה מקבלת קהל, יש לנו מגירה עם

טפסים כאלה וגם אצלי בסלסלה יש לי, נתנו לנו את זה בעבודה.....
 כשקיבלנו קהל עשו לנו הדרכות לגבי כל המחלקות. אז עמרם ביקש מכל
 מחלקה שמנהל או אחד העובדים ירד ויסביר לכל העובדים, לגבי מסכים,
 דרגות נכות, בדי שיהיה לנו ידע נרחב. (עמוד 58 לפרוטוקול, שורות 8-13).

אושרית טל שהעידה בפנינו מסרה כי הנאשמת הזמינה עבודה את פרוטוקול
 הועדה מטעם מחלקת הנכות הכללית שדנה בעניינו של בנה (עמוד 76
 לפרוטוקול, שורות 17 – 18). טל קיבלה יחס מיוחד מצד הנאשמת שסייע בידה
 להתגבר על ההמתנות הארוכות בתור כשאר האזרחים: "כשהיה קטן, היום
 כבר לא, הייתי צריכה להגיע לשם עם מיליון של אנשים עד שמתקבלים
 לשם, וקיצרתי את הדרך עם שכנה טובה שעזרה לי....." (עמוד 77
 לפרוטוקול, שורות 1 – 2).

בתשובה לשאלת התובעת כי יכולה הייתה למלא הטפסים בעצמה ולפנות ל-
 מל"ל לקבלת הפרוטוקול, השיבה: "עד שהייתי מקבלת, עד שהם עונים
 ומתייחסים בכלל" (שם, בשורות 6 – 10).

נציין כי אף אם השירות לקהל בסניף ה-מל"ל בעפולה לקוי, מסורבל ומעיק –
 הדרך לפתרון הבעיות אינו ביצירת "קיצורי דרך" תוך ניצול קשרים עם עובדי
 הסניף לקבלת יחס מועדף, תוך הפרת הנהלים מצד אותם עובדים, ותוך
 "אילוץ" לשלוח מידע שלא כדין.

(9) מאיר כהן – מבוטח זה ניצל את העובדה שעבד עם בעלה של הנאשמת, על-מנת
 שתפעל עבורו:

"ת. זה מישהו שעבד עם בעלי בתדיראן. הוא פנה לבעלי וביקש לשלוח לו
 העתק של טופס תביעה לאבטלה שהוא כבר הגיש, ובעלי אמר לי ואמרתי
 בסדר אני אבדוק, נכנסתי לפי שם ושם משפחה, הוצאתי את הפרטים שלו
 והעברתי את הבקשה למחלקת אבטלה שישלחו לו.
 ש. באיזה צורה העברת?"

ת. צילמתי את המסך, וביקשתי לשלוח לו העתק מטופס התביעה, לא
 קיבלתי בקשה שלו כתובה." (עמוד 58 לפרוטוקול, שורות 21 – 27; ראה גם
 ת/1, עמוד 12, שורות 16 – 17).

בחקירתה הנגדית ציינה כי קודם שלפה את פרטיו (כמפורט ב-ת/2(ח')) (ורק
 לאחר-מכן היפנתה בקשתו למחלקת דמי האבטלה בסניף:

"הוא רצה שישלחו לו טופס צילום לדמי אבטלה שהגיש. פניתי למחלקה וביקשתי שישלחו לו העתק. נכנסתי למחשב לשם ומשפחה והפניתי לאבטלה שישלחו לו העתק. אני מדפיסה את הדף ורושמת להם על גבי הדף את הבקשה." (עמוד 71 לפרוטוקול, שורות 7 – 9).

(10) ציון מירקוב – מבוטח זה, בדומה למאיר כהן, עובד עם בעלה של הנאשמת והופנה אליה דרכו. (ת/1, עמוד 13, שורות 1 – 2).

בעדותה בבית הדין הבהירה:

"ת. זה אחד שעבד עם בעלי, וגם רצה העתק מטופס תביעה לאבטלה.

(היו"ר) – ש. למה לא שלחת אותם למחלקה המתאימה?

ת. אותו דבר, רק ביקש לשלוח צילום של התביעה..... נכנסתי לפי שם ושם משפחה, זה הראה לי לא את האדם הנכון, זה הראה לי שהוא יליד 1988, וזה לא התאים לגיל, הבנאדם היה הרבה יותר מבוגר, הוא היה בגילאי ה-50 – 60. במקרה הזה לא מצאתי, אמרתי לבעלי שיאמר לו לפנות למחלקה המתאימה." (עמוד 58 לפרוטוקול, שורות 31 – 38; עמוד 71 לפרוטוקול, שורות 13 – 15).

במסגרת טיפולה בבקשה שלפה הנאשמת מידע שביטוי ב-ת/2(ח').

השאלה הנשאלת היא מדוע לא היפנתה הנאשמת את מירקוב מלכתחילה לטיפול של המחלקה לדמי אבטלה, ועשתה זאת רק בדיעבד ("אמרתי לבעלי שיגיד לו לפנות למחלקה, כי אני לא מוצאת כלום"). התשובה ברורה – הנאשמת מסרה מידע למבוטחים שונים שניצלו קשרים ישירים ועקיפים עימה, כדי להטיב עימם אף במחיר עבירה על הנהלים וההוראות שחייבו אותה.

(11) תמר מחפוד – מבוטחת זו עובדת עם הנאשמת בסניף, במחלקת נפגעי עבודה. (קודם לכן הועסקה כבת שירות לאומי – ת/1, עמוד 10, שורות 14 – 15).

הנאשמת טיפלה בעניינה ושלפה מידע שלא כדין, על-מנת לחסוך ממחפוד כיתות רגליים לקומה אחת למטה בסניף:

"ת. (תמר) עובדת איתי במחלקה, הייתה לפני זה בשירות לאומי, היא חזרה לאחר- מכן בתור עובדת בנפגעי עבודה. רצתה לדעת אם היא אמורה לשלם דמי ביטוח עבור חודשיים שלא עבדה, ראינו שהיא לא מילאה טופס בכלל

למחלקת הגבייה, שלחתי אותה שיתנו לה טופס והיא תמלא, היא הסדירה את החוב, היא פנתה אליי לראות שהחוב נקלט והכל בסדר. היו"ר -

ש. למה לא שלחת אותה לגבייה?

ת. היא צריכה לרדת קומה למטה, היא שאלה אותי כי היא יודעת שאני עבדתי במחלקת הגבייה. " (עמוד 59 לפרוטוקול, שורות 8 – 15).

עמרם בוטבול, מנהל הסניף לשעבר, לא דק פורטא בקיום הוראות הנוהל של מסירת המידע (ראה מוצג ביה"ד/1), והפגין עצימת עיניים בפני התופעה: " ת. תראי, אני לא יצאו לי מפגשים פיזית לראות שעובד אחד מייצע לאחר, אם אני לא רואה לא יכול להתחייב לגביו, אבל הגיוני שעובד או עמית לעבודה מבקש לבדוק משהו – לא נופל מזה מהכיסא, אפשרי. " (עמוד 85 לפרוטוקול, שורות 17 – 19).

סיכומו של דבר

פירוט הנסיבות ביחס לכל אחד מהמבוטחים ששמותיהם צוינו בנספח "א" לתובענה, מלמד כי הנאשמת פעלה שלא כדין עת שלפה מידע אודות מבוטחים שונים, שלא במסגרת תפקידה.

יצוין כי הנאשמת בשולי הודעתה (ת/1) היכתה על חטא, באשר לשליפות המידע שפירטנו לעיל, ומיוזמתה הוסיפה כי למדה את הלקח הדרוש: "ש. יש לך משהו להוסיף?"

ת. בעיקרון לא. אני אשתדל לא להיכנס לפי שמות ולהעביר למחלקות אחרות".

ה. האם הנאשמת הייתה מודעת לנוהלי העבודה הראויים?

הנאשמת אשר הקלה ראש בקיום הנהלים, הציגה גישה של קטנות מחשבה ביחס אליהם.

בתשובה לשאלת התובעת אם עברה הדרכות ביחס לאבטחת מידע, החל משנת 1989 (מועד תחילת עבודתה בסניף) ואילך השיבה: "מה זאת אומרת הדרכות לגבי אבטחות מידע?" (עמוד 61 לפרוטוקול, שורות 20 – 26). לאחר שיו"ר המותב הסביר לה שעניינן של אותם הדרכות הוא באיסור הוצאת מידע, השיבה: "הייתה שיחה אחת בסניף שלנו, שאני נכחתי ודיברו (אבי חושן עובד ה-מל"ל דיבר – א.כ.) על כל מיני מקרים של עובדים בכל מיני סניפים" (עמוד 62 לפרוטוקול, שורות 1 – 5).

המנהל לשעבר של הסניף העיד לעומת זאת כי "כמה שנים לפני פרישתי רוב ההסמכות של העובדים היו הכשרות פנים סניף. המנהלים שלנו בסניפים היו מעבירים את ההכשרות" (עמוד 81 לפרוטוקול, שורות 7 – 8).

העד אף איבחן בין מסירת מידע כללי (שניתן היה למסור בתחום קבלת קהל), לבין מסירת מידע אישי שהייתה בסמכות המחלקות המקצועיות (שם, בשורות 27 – 30).

עם זאת אף הנאשמת אישרה כי עבודת עובדי הסניף אמורה להתבצע בכפוף לנהלים:

"לא הנחו אותנו לגבי בירור שאילתות וגם כל ההדרכות נעשו לצורך הרחבת הידע, שלא נישאר באותו נושא שלנו. גם לא הנחו אותנו לא לעזור, אלא להפך, להקשיב ואם אפשר לעזור – כמובן לפי הנהלים. דברים שאני לא יכולה ואין לי הרשאה – בטח שלא." (עמוד 71 לפרוטוקול, שורות 29 – 31).

4. טענת הגנה מן הצדק

ההגנה טענה בסיכומיה כי ניהול ההליך בבית הדין נגד הנאשמת עומד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית, ולפיכך יש לזכותה בשל טענת הגנה מן הצדק.

ההגנה השתיתה נימוקיה להחלת ההגנה האמורה של הטעמים הבאים: הנאשמת עשתה המיוחס לה בתובענה (למעט בעניין המבוטחת לירז אמסלם) אך ורק למען המבוטחים של ה-מל"ל במטרה ליתן להם שירות טוב ויעיל ועל-מנת למנוע מהם "טרטור", כלשון הסניגורית; הוכח כי בסניף ה-מל"ל בעפולה השירות לציבור כולל מתן תשובות בכל הנושאים בהם עוסק ה-מל"ל, וכל עובד שבקיא בנושאים אלה, צריך ויכול להשיב ללא קשר לתפקידו הספציפי; המנהל לשעבר של הסניף, עמרם בוטבול, העיד כי ההרשאות של הנאשמת לגישה למחשב נשארו ברשותה גם לאחר שסיימה לעבוד באשנבים, וזאת לטענת ההגנה, במטרה שתשתמש בהן למתן שירות טוב, מירבי ומקסימלי לאזרח בתחומים שונים (ולא רק בתחום עבודתה הנוכחי של הנאשמת, שהוא הטיפול בנפגעי עבודה); אף המנכ"לית לשעבר של ה-מל"ל, הגב' דומיניסיני הדגישה את חשיבות מתן השירות לאזרח (נ/3); במעשיה הפגינה הנאשמת תודעת שירות מפותחת, והשתמשה בהרשאות למחשב שקיבלה מה-מל"ל. בעקבות ההסמכות שהוענקו לה במהלך שנות עבודתה.

נוכח כל האמור יש לזכות הנאשמת, מטעמי הגנה מן הצדק, מהמיוחס לה בכתב התובענה.

בחנו טענות אלה של ההגנה ולא מצאנו בהן ממש.

ההלכה הפסוקה קובעת כי מקום בו נפלו פגמים בדרך התנהלותה של הרשות בעניינו של נאשם, אפשר שהנאשם יחסה בצילה של הגנה מן הצדק, וזאת במנותק משאלת אשמתו או חפותו. משהגנה זו קמה, מוסמך בית המשפט לבטל את כתב האישום שהוגש נגד הנאשם, או לנקוט צעדים אחרים כדי לרפא את הפגם. אולם, ההגנה מן הצדק נועדה לשמש רק במקרים חריגים ונדירים, ולא כל פגם יוכל לבססה. זו תקום רק במיקרה "שבנו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות" (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט(6) 776, 806).

ב-ע"פ 6144/10 טדרוס גטאצו נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 10.4.13) עמד בית המשפט העליון על מעמדה החוקתי של ההגנה מן הצדק:

"דוקטרינת ההגנה מן הצדק נותנת ביטוי להגנה על הזכויות והאינטרסים של נחקרים, חשודים ונאשמים בשיטתנו. "עיקר עניינה של ההגנה מן הצדק הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי, ראוי, צודק והוגן" (עניין בורוביץ, 806). ומשעה ש"זכותו של אדם להליך הוגן בפלילים הוכרה כנגזרת מזכות היסוד הנתונה לו לחירות ולכבוד. ככזו, היא בעלת מעמד-על חוקי" (ע"פ 2144/08 מונדרוביץ נ' מדינת ישראל, פס' 111, 14.1.2010), הרי שהגנה מן הצדק מהווה נדבך במימוש זכות-הבת החוקתית להליך הוגן, הנגזרת מזכויות-האדם החוקתיות לכבוד האדם ולחירות (להרחבה בעניין זה, ראו בג"ץ 1661/05 חוף עזה נ' ראש הממשלה (9.6.2005); בג"ץ 11339/05 מדינת ישראל נ' בית-המשפט המחוזי באר-שבע (8.10.2006); דנ"פ 5852/10 מדינת ישראל נ' שמש (9.1.2012); ע"פ 8868/11 בגימוב נ' מדינת ישראל (23.8.2012); אהרן ברק, "כבוד האדם כזכות חוקתית" הפרקליט 271 (תשנ"ג-תשנ"ד); אסף פורת, "הגנה מן הצדק בעידן חוקתי" קרית המשפט א 381 (תשס"א); ישגב נקדימון הגנה מן הצדק (מהדורה שנייה, 2009)."

הגנה זו עוגנה בסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982, ולפיו נאשם יכול לטעון כטענה מקדמית כי **"הגשת כתב האישום או ניהול המשפט הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית"**. (ויוער כי בדין המשמעתי ניתן להעלות הטענה בשלב מאוחר יותר של הדין, וזאת מכוח תקנה 23 לתקנות שירות המדינה (משמעת) (סדרי הדין של בית הדין, התשכ"ג – 1963).

לאחר שבחנו בעיון את טענות ההגנה לא מצאנו, כאמור, כי בהליך שהתקיים בעניינה של הנאשמת התקיימו פגמים המצדיקים קבלתה של טענת הגנה מן הצדק.

כידוע הגנה זו נועדה לשמש רק במקרים חריגים וקיצוניים, לא כל פגם יכול לבססה ויש להפעילה במשורה (ראה: ע"פ 5656/11 אלכסיי שולמן נ' מדינת ישראל – ניתן ביום 5.8.12; ע"פ 4988/08 איתן פרחי נ' מדינת ישראל – ניתן ביום 1.8.11).

במקרה דנן, הנאשמת העניקה שירות יעיל רק למקורביה (כפי שפירטנו בהרחבה לעיל) ולמקורבי משפחתה ושכניה, ולא לציבור בכללותו. לשם ריצוי אותם מקורבים התעלמה הנאשמת מהנוהלים להם הייתה כפופה, שלפה מידע שלא לצורכי עבודתה כפקידה במחלקת נפגעי עבודה, תוך ניצול ההרשאות שנתרו בידיה. אכן תודעת שירות מפותחת והענקת שירות יעיל לאזרח, הינן מידות יפות לעובד ציבור הבא במגע עם קהל, ובלבד שיוענקו באופן שוויוני וענייני לכולם, ולא תוך מתן העדפה פסולה ועבירה על נהלים מחייבים. אי שמירה על סדרי עבודה ראויים תיצור בוקה, מבוקה ומבולקה במקום העבודה, וסופה שתזיק לציבור בכללותו תחת להטיב עימו.

ההגנה תומכת יתדותיה בעדותו של מנהל הסניף בוטבול שלטענתה הותיר את ההרשאות בידי הנאשמת במטרה שתשתמש בהן למתן שירות מיטבי ומירבי לציבור, ובתחומים השונים בהם טיפל הסניף. (ובלשון העד בוטבול בעמוד 85 לפרוטוקול "אם לעובד יש הרשאה והחלטנו שיש הרשאה, סימן שהחלטנו שיכול להיכנס, אחרת המערכת חוסמת. יש לו כרטיס ביד ואם לא רוצה להשתמש תחסום אותו").

איננו יכולים להסכים עם גישתה זו של ההגנה. עדותו של בוטבול אופיינה, לטעמנו, במגמתיות בולטת ולעיתים רב היה בה המעומעם על הבהיר והמבואר. בתשובה לעדותה של עובדת היחידה לביקורת פנים, אודיה קלמנוביץ, כי מנהלים אמורים לחסום הרשאות שהיו לעובדים בתחום מסויים לאחר שחדלו לעסוק באותו תחום השיב:

"לא, אני לא חסמתי הרשאות לאף עובד, לרבות אורה וגם לא זכורה לי הנחייה מסוג זה של המוסד. הכוונה שלי בהשאת הרשאה היא שהפקיד/ה שקיבלו בעבר אותן הרשאות יוכלו, כפי שאמרתי קודם לכן, לתת שירות טוב, מירבי, מקסימלי, בלי הצורך לטרטר את האזרח, מחדר לחדר..... בעיקרון אורה לא היחידה, היו הרבה עובדים שעבדו לדוגמא באשנבים והפסיקו לטפל, או עברו ממחלקה למחלקה ולא חסמנו מתוך מגמה לתת שירות מקיף עד כמה שאפשר". (עמוד 79 לפרוטוקול, שורות 1 – 3).

דעה זו, בכל הכבוד, הינה דעתו וגישתו האישיים של העד ואינה עולה בקנה אחד עם ההנחיות והנהלים כפי שהצגנו לעיל.

העד גם טישטש את הגבולות בין מתן מידע כללי לציבור המבוטחים, לבין מתן מידע אישי המחייב שליפת נתוניו מן המערכת, זאת למרות שנקט לאורך עדותו במונח

"קבלת קהל אוניברסלית", והודה כי עובדי אשנבאים ידעו לתת שירות כי **"זה תחום של קבלת קהל אוניברסלי. העובד מגיע לאשנב וכשמגיע הקהל, הוא למעשה שואל את השאלות לגבי כל התחומים הנוגעים לביטוח לאומי. אם היה צריך נכות כללית ונפגעי עבודה – קומת כניסה. אם היה צריך משהו אחר, היה מקבל מספר ועולה לחדר שבו מקבל. מול החדר יש מסך ונכנסים לפי מספר"**. (עמוד 81 לפרוטוקול, שורות 27 – 31).

העד שמר על עמעות גם בתשובתו הבאה:

"אם הפקיד מתמצא ויכול לתת תשובה – עדיף שייתן, ואם לא – מפנה אותו לחדר שצריך. בעיקרון אם יש לך את הידע והיכולת לענות, מבחינת מסירת אינפורמציה". (עמוד 82 לפרוטוקול, שורות 10 – 12; ראה גם בעמוד 84 לפרוטוקול, שורות 27 – 39).

תשובה זו אינה מקובלת עלינו כלל ועיקר. אזרח הפונה לקבלת שירות בסניף ה-מל"ל אינו צריך להיות תלוי "ביכולת ובידע" של נותן השירות, אלא צריך להיות סמוך ובטוח כי יקבל את מלוא המידע בתחום הנדרש מהפקיד העוסק בכך.

איננו משוכנעים גם שהשארית ההרשאות בידי הנאשמת נעשתה במכוון על-ידי בוטבול, ולא מחמת מחדל של הנהלת הסניף. מצד אחד אומנם העד טען כי הייתה לו כוונה בהשארית ההרשאה (עמוד 79 לפרוטוקול, שורה 2), אך המצד השני לא הבהיר אם השארית ההרשאות היו נחלתה של הנאשמת בלבד, או נחלת עובדים נוספים בסניף. כמו כן לא פירט את אמות המידה לאי שלילת הרשאות בתום תפקיד **"או לעובד יש הרשאה והחלטנו שיש לו הרשאה, סימן שהחלטנו שיכול להיכנס"** עמוד 82 לפרוטוקול, שורות 22 – 23).

זאת ועוד – העד ציין תחילה העד כי השארית ההרשאות הייתה בסמכותו **"הכוונה שלי בהשארית ההרשאה...."** - עמוד 79 לפרוטוקול, שורה 2), אולם בחקירתו הנגדית מסר כי הסמכות הייתה של ה-מל"ל:

"ת. יש הרבה מידע, קשורים למערכות של משרד הפנים. כמובן שיש לעובדים מגבלות להיכנס לכל המאגר. המוסד תיחס מה מוסמך העובד להיכנס וכל עוד לא שלל המוסד את ההסמכה, העובד יכול להיכנס, אחרת היה חוסם אותו." (עמוד 87 לפרוטוקול, שורות 6 – 8).

עמדתו הנפתלת באה לידי ביטוי גם בתשובותיו לשאלות חבר המותב, ד"ר פוטיבסקי:

"ש. אתה לא חסמת את ההרשאה?

ת. לא.

ש. בסניפים אחרים גם הנוהל הזה היה קיים?

ת. לא יודע.

ש. אמרת שמילאת מקום בסניפים אחרים?

ת. אני לא זוכר. חסמנו לעובדים שפרשו מהשירות, עובדות שירות לאומי שפרשו, נשים שיצאו לחופשת לידה – הקפאה, בחל"ת ... אנחנו ביקשנו מהמערכת." (עמוד 87 לפרוטוקול, שורות 12 - 23).

עוד יצויין, כי אף אם ניתנו לעובדים אחרים בסניף הרשאות גורפות כפי שניתנו לנאשמת, לא הובאו בפנינו, עד כה, ראיות כלשהן כי גם עובדים נוספים מהסניף נכשלו בעבירות מהסוג ומהאופי בו נכשלה הנאשמת.

בעדותו לא נתן העד את המשקל הראוי לקיום נהלי ה-מל"ל והיטה את הכף במלואה לכיוון מתן השירות: "למיטב זכרוני אין שום הוראה איך להיכנס למחשב: ת.ז. או שם, מה שחשוב זה לתת את השירות לאנשים היושבים מולך, הדרך לא חשובה". (עמוד 84 לפרוטוקול, שורות 35 - 36).

מצער לשמוע כי "הדרך לא חשובה" דווקא מצד מנהל סניף אשר הציבור נתן בו אמונו כי יקפיד על ההוראות והנהלים להם היה כפוף (באשר לחשיבות ההקפדה על הנהלים ראה: עש"מ 28/90 צבי צור נ' נציבות שירות המדינה, פ"ד מ"ד (3) 575).

חרף נסיונותיו של העד לטשטש את תחומי האחריות בין מחלקות הסניף השונות ("אני כמנהל סניף קיבלתי קהל פעם בשבוע וכשהיו מציגים בעיה הייתי מפנה לאדם שחשבתי, לאו דווקא לאותו אחד" – עמודים 85 - 86 לפרוטוקול, שורות 1 - 36, 2, בהתאמה; "אנשים לא באים ושואלים אותי למי לגשת. אם הפקיד מתנגד, אבל אם אדם רוצה לקבל מידע מנכות כללית, רוצה לקבל שירות דווקא מעובדת בנפגעי עבודה, ויכול לתת לו את השירות – זכינו, האיש יצא מרוצה מהסניף" – עמוד 86 לפרוטוקול, שורות 17 - 19), עדיין לקראת סוף עדותו חלה נסיגה בעמדתו הנחרצת:

ראשית – העד סייג תשובותיו לגבי סוג המידע שניתן למסור, וציין כי יש לאבחן בין סוגי המידע שנמסר (כך, אין למסור תוצאות החלטה בתביעה מסויימת): "אני התייחסתי לעניין המקורבים/מכרים. שוב פעם, אני חוזר ומדגיש, אני לא מכיר את כל השליפות ואולי גם היו אקראיים, אני לא רואה בזה בעיה באופן עקרוני. אם כשאדם פונה בשאלה ואם אפשר לתת תשובה, לתת תשובה. אם זה תקין או לא, אני אומר שוב ומדברים בהנחה שזו תיאוריה, שעובד שצריך לתת תשובות – שייתן. תקין ואני לא רואה בכך חריגה ואני בטוח שהיא גם לא היחידה בסניף. אם היו בודקים אחרים בסניפים אחרים היו מוצאים שכל עוד מותר למסור אינפורמציה והיא נכונה ואמינה ולא מדובר במתן החלטה על התביעה, או כסף שנותנים לאיש, או יצירת זכאות – אם אפשר לתת תשובה, תן תשובה". (עמודים 88 - 89 לפרוטוקול, שורות 34

– 36, 1 – 4 לפרוטוקול, בהתאמה).

וכן: "אם אדם נתן אינפורמציה ולא דובר על זכאות, מתן כסף וכו' – אין בעיה (עמוד 89 לפרוטוקול, שורות 22 – 24).

שנית – העד אישר כי לא ניתן למסור פרטים על כתובת, הכנסות או מקום עיסוק של מאן דהוא שאינו המבוטח:

"העד לשאלת היו"ר:

ש. אני יכול לגשת לסניף עפולה ולבקש כתובת של חברי או חברתי?

ת. זה לא. אתה מדבר על גורם שלישי ולא על דברים שניתנים לך על עצמך. (עמוד 89 לפרוטוקול, שורות 6 – 10).

וכן:

"אני לא אתן, כי זה לא נותנים. הכנסות אני לא אתן – הכוונה לסגור החוב, אני רוצה לגבות. גם לא אתן מידע על מקומות העבודה" (עמוד 90 לפרוטוקול, שורות 22 – 23).

שלישית – העד הבהיר כי למעשה לא ניתן לקבל פרטים חסויים ואישיים על מבוטח (שאינו פונה בעצמו לסניף) ללא קבלת יפויי כח ("באופן כללי אפשר לתת פרטים" – עמוד 90 לפרוטוקול, שורות 10 – 13).

רביעית – מעדותו של העד עולה שפיקוח קפדני ותכוף יותר יכול היה למנוע מתן מידע על זכאות, תשלומים ופרטים נוספים שאינם בבחינת מידע כללי:

"העד לשאלת חבר המותב, ד"ר פוטיבסקי:

ש. לא היה נראה לך מוזר אם היית עושה בדיקה בסניף, והיית מוצא שכל השאלות שאחד העובדים מטפל בהם הם של מכירים שלו וזה לא אקראי לחלוטין, לא היה מדליק לך נורה אדומה?

ת. בעפולה יש בערך מיליון שאלות ולי אין פרטים לבדוק היכן נכנס העובד. אני יכול לראות בסוף החודש את צריכת השאלות והתחום, אבל בפועל לא יכול לדעת איפה נכנס. עובדה שבדקו.

ש. אם היה מובא לידיעתך דבר שכזה, האם היית עדיין אומר שזה תקין?

ת. אם אדם נתן אינפורמציה ולא דובר על זכאות, מתן כסף וכו' – אין בעיה. (עמוד 89 לפרוטוקול, שורות 14 – 24).

5. הודייתו של הנאשמת -

ההגנה בסיכומיה שבה וביקשה לפסול את הודיית הנאשמת, הגם שהעלתה זו במהלך הדיונים בבית הדין, וטענתה נדחתה ביום 10.12.12 בהחלטה מנומקת ומפורטת של בית הדין. (בשולי החלטתו האמורה כתב בית הדין כי יעריך את משקלה של ההודייה בתום ההליך, לאור כל הראיות שיהיו ברשותו באותה עת, לרבות עדותה של

הנאשמת).

ההגנה טענה כי לאור עדותה של הנאשמת יש לפסול את ההודייה כראייה, ולחלופין לא ליתן לה כל משקל ראייתי. לדבריה הנאשמת כלל לא ידעה כי זומנה לחקירה משמעתית, החקירה לא שיקפה במלואה את שהתרחש בה, וקיימות סתירות בין עדויות יאיר וקלמנוביץ בכל הנוגע לחקירת הנאשמת בפניהם.

אין בידינו להיעתר לבקשת ההגנה:

ההודאה נמסרה מרצונה החופשי של הנאשמת, וללא כל אמצעי כפייה, פיתוי או שידול. לא מצאנו פגם שיעיב על אמיתותה.

פרוטוקול ההודעה משקף את מה שנאמר בה, הנאשמת חתמה על אימרתה לאחר שקראה אותה ואף הוסיפה קודמת לחתימתה, ומיוזמתה היא: **"אני אשתדל לא להיכנס לפי שמות ולהעביר למחלקות אחרות."**

הודאתה של הנאשמת הייתה שוטפת, סדורה, קוהרנטית והייתה בה התייחסות ברורה לכל שאלה שנשאלה. אומנם תשובות הנאשמת היו לקוניות ביחס למספר האישומים, ועקרונית ככל שההודאה מפורטת יותר מתחזקת המסקנה כי מדובר בגירסה נכונה, אך טבעי שלא כל הפרטים יחקקו בזכרונה, ובעיקר כשלא נדרשה להם על-ידי החוקר (השווה: ע"פ 4179/09 מדינת ישראל נ' אלכסיי וולקוב – ניתן ביום 18.10.10; ע"פ 6679/04 אלכסנדר סטקלר נ' מדינת ישראל – ניתן ביום 11.5.06; ע"פ 5041/04 ג'אד אמונה נ' מדינת ישראל – ניתן ביום 10.10.05).

ההודאה נבחנה על-ידינו על-פי מבחנה הפנימי (סימני האמת העולים מתוכה, כגון הגיונם הפנימי וסידורם של הדברים) ועל-פי מבחנה החיצוני (הדרישה ל"דבר מה נוסף" – חיצוני להודאה – לאימות תוכנה), ולאחר שקילתם של אלה לא מצאנו כי נסדקה אמיתותה.

הסתירות עליהן הצביעה ההגנה בין עדות יאיר לעדות קלמנוביץ אינן מהותיות ואין בכוחן להאפיל במאומה על אמיתות ההודאה, ואמינותם של עדים אלה ביחס לגבייתתה.

6. סיכומם של דברים

נוכח המקובץ הגענו למסקנה שהתביעה הוכיחה כדבעי וברמת הוודאות הנדרשת את האישומים המיוחסים לנאשמת.

רמת ההוכחה הנדרשת בדין המשמעתי קבועה בסעיף 11 לחוק שירות המדינה משמעת, ובכפוף לאמור בסעיף 7 לחוק, יהיו לבית הדין כל הסמכויות הנתונות לוועדת חקירה, לפי סעיפים 8 עד 11 ו-27(ב) לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט – 1968.

המחוקק קבע בסעיף 8 לחוק הנ"ל:

א. "ועדת חקירה אינה כפופה לנהוג לפי סדרי הדין של בית משפט והיא רשאית לקבל כל ראיה שהיא, בכל דרך הנראית לה מועילה, ולקבוע סדרי חקירתם של עדים, והכל כשאינן בחוק זה או בתקנות הוראה אחרת.

ב. ועדת חקירה אינה כפופה לדיני הראיות שאין בחוק זה או בתקנות על פי הוראה אחרת".

עם זאת, חלה החובה על בית הדין, כמו על כלל יחידות המינהל, לפעול לפי כללי הצדק הטבעי. עיקרון זה נקבע על ידי בית המשפט העליון, כבר מקדמת דנא:

"זכותו היסודית והבלתי מעורערת של כל עובד המדינה היא, שבמלא בית הדין המשמעתי את תפקידו, לא ייפגע במאומה בעקרונות הצדק, כפי שאלה הוגדרו ונקבעו בדין, ובתי המשפט יקפידו עם בית הדין הקפדה רבה, שישמור על זכויות יסוד אלה של העובדים העומדים לפניו לדין משמעתי. אבל מעבר לגבולותיהם, המוגדרים היטב כאמור, של עקרונות הצדק הטבעי, לא יתערבו בתי המשפט בשיקול דעתו ובסדרי דיונו של בית הדין המשמעתי, כל עוד הוא ממלא תפקידו ואינו חורג ממסגרת סמכויותיו כדין".

(עש"מ 1/66 פסקל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד כ(3) 71).

ואכן, לעניין מידת ההוכחה הראייתית, הנדרשת על ידי בית הדין למשמעת, קבע השופט לוין בעש"מ 9/88, אזוט נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(1), 867:

"חובה להקפיד על קיומו של איזון נאות בין הצורך בניהול הליכים מהירים ויעילים מחד גיסא לבין שמירת כללים בסיסיים המבטיחים זכויותיו של עובד העומד לדין, מאידך גיסא...".

בית המשפט העליון קבע כי, בשל איזון זה, אין לקבוע מסמרות לעניין מידת ההוכחה הראייתית. ולפיכך מידת ההוכחה הנדרשת עשויה להשתנות לפי רצינות העניין השנוי במחלוקת. באותו הקשר, קבע בית המשפט בפסק דין מאוחר יותר – עש"מ 3725/91 בכרך נגד מדינת ישראל (פ"ד מה(5), 401) שאין ליצור רמת הוכחה מיוחדת לדין המשמעתי, וכי רמת ההוכחה בדין המשמעתי דומה לזו שבדין הפלילי:

"לדידי, די בשתי רמות ההוכחה הקיימות אצלנו והן, שכנוע מעבר לספק סביר מחד גיסא, ומאזן הסתברויות מאידך גיסא. דיני נפשות נחשבים לחמורים יותר בתוצאותיהם, ונדרשת מידה גבוהה יותר של הוכחה מאשר מאזן הסתברויות בלבד.

הדין המשמעתי מצטרף מבחינה זו להליך הפלילי כי זו משמעותו לאשורה".

ובפסק דין נוסף נפסק בהקשר של רמת ההוכחה הנדרשת:
"יחד עם זאת, בדרך כלל, נוהג בית הדין להחמיר עם עצמו לעניין מידת ההוכחה, ומנחה עצמו שלא להרשיע בעבירות משמעת, אלא אם הוכחה לפניו האשמה ברמת ההוכחה המקובלת בדין הפלילי, וגישתו זו עקרון אף אושרה על ידינו. לפיכך, אם בדין הפלילי קבילה כראיה הודעה של עד שנמסרה מחוץ לכותלי בית המשפט, כאמרת-חוץ העומדת בתנאים הקבועים בסעיף 10 א' לפקודת הראיות, הרי שהודעה זו קבילה בוודאי גם לצורכי הדין המשמעתי".

(עש"מ 7858/03 ירדן יופה נ' מדינת ישראל, ניתן בתאריך 10.2.04).

השופט קדמי, בספרו "על ראיות", חלק שלישי, מהדורה משולבת ומעודכנת, התשכ"ט – 1999, בעמ' 1340 ובעמ' 1467, דן בנושא זה:
"להרשעה בבית הדין למשמעת רמת וודאות שאינה מגעת אמנם לזו הנדרשת בפלילים, אך העולה על זו הנדרשת בהליך אזרחי".

בהקשר זה, לגבי הקרבה שבין ההליך הפלילי וזה המשמעתי נפסק בעש"מ 7797/07 צוראל מימון נ' נציבות שירות המדינה (ניתן ביום כ"ה בחשוון תשס"ח, 6.11.07) שבו בית המשפט העליון אמר דברו בנדון:
"שהרי תוצאתו של הדין המשמעתי, גם אם אינה מוגדרת כפלילית, עשויה להיות במקרים מסוימים חמורה לא רק בהקשרים כלכליים (כגון פיטורין ושליטת פנסיה) אלא גם באשר לשמו הטוב של העובד, שהוא נכס אנושי וחברתי ממעלה ראשונה. אין חולק כי בנידון דידן דרושה, אפוא מידת הוכחה שמעבר לספק הסביר. כך יש לקרוא ולפרש את הוראת תקנה 46 לתקנות שירות המדינה (משמעת) (סדרי הדין של בית הדין), תשכ"ד – 1963, הקובעת "מצא בית הדין, בתום בירור האשמה שיש בראיות שהיו לפניו, כדי הוכחת אשמה – ירשיע בה את הנאשם בפסק דינו".

7. יישום של עבירות המשמעת על הממצאים העובדתיים

נבחן אם המעשים שעובדותיהם הוכחו עולים כדי עבירות לפי סעיפים 17(1), (2) ו- (3) לחוק, בהם הואשמה הנאשמת:
 וזו לשון הסעיפים האמורים:

- (1) עשה מעשה, או התנהג, באופן שפגע במשמעת שירות המדינה;**
(2) לא קיים את המוטל עליו כעובד מדינה על פי נוהג, חוק או תקנה, או הוראה כללית או מיוחדת שניתנו לו כדין, או התרשל בקיום המוטל עליו כאמור;
(3) התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה או התנהג

התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של השירות המדינה;"

יסודות העבירות:

1) פגיעה במשמעת שירות המדינה – (ס' 17 (1) לחוק).

לעניין זה קבע כבר בית המשפט העליון בעש"מ 3/75 אלפונסו דבוש נ' נציבות שירות המדינה (פ"ד ל(1) 231):

"לא אמצה כאן תיאור כל יסודותיו וסימני האפיון של המושג "משמעת". יספיק לצורך הנושא שבפנינו אם אומר כי המשמעת היא בעיקרה מערכת הנורמות, הנוהלים, והנהגים, המסדירה באופן פעולתה של מסגרת ארגונית בעלת מעמד מיוחד, והקובעת סדרה ובכלל זה חובותיהם וסמכויותיהם של המשרתים בה, בזיקתם זה לזה למסגרת עצמה".

כן ראה: ער"מ 1/82 עירית ת"א נ' אלי רובין פד"י לו (3) 579.

וכן: עש"מ 3275/07 שמואל ציילר נ' נציבות שירות המדינה (ניתן ביום 26.4.09) בו אמרה כבוד השופטת פרוקצ'יה כדלקמן:

"נקודת המוצא בענייננו היא כי עובד ציבור הנתון למערכת כללי משמעת מחייבים אינו אדון לעצמו ולחרוג מהם ולהפר אותם, בין אם תכלית ההפרה נועדה לקדם ענין פרטי, ובין אם היא נועדה לקדם אינטרס ציבור כזה או אחר הנראה בעיני העובד חשוב וראוי. מערכת כללי המשמעת בשירות הציבור נועדה, בין היתר, לתחום ולשים גבולות לפעולתו של העובד במסגרת תפקידו. חריגה מודעת ממסגרת התפקיד, תוך שימוש שלא כדין באמצעים שמקום העבודה מעמיד לרשות העובד לצרכי התפקיד אינה מותרת, והיא מהווה הפרה של כללי המשמעת".

2) אי קיום המוטל עליו על פי נוהג, חוק או תקנה, או על פי הוראה כללית או מיוחד שניתנו לו כדין, או התרשלות בקיום המוטל עליו – (סעיף 17(2) לחוק).

הוכח בפנינו, לדעתנו, כי הנאשמת הפרה הוראות בכללי האתיקה לעובדי המדינה (פורסמו ב-28.6.07), כדלקמן:

כלל 9.02 – "עובד המדינה לא ישתמש במישרין או בעקיפין במידע שהגיע אליו בתוקף תפקידיו או בקשר אליהם, לשם קידום ענייניו או ענייניו של כל אדם אחר שלא כדין."

כלל 10.04 - "עובד המדינה אשר מוטל עליו לטפל בענייניו של אדם אשר היו או יש ביניהם קשרי עבודה, חברות, משפחה או כל קשר אחר ואשר יש חשש כי

עקב כך יושפעו שיקוליו המקצועיים, יפסול את עצמו מלטפל בעניין ויודיע על כך לממונה עליו."

איננו מקבלים טענת ההגנה כי כוונת כלל 10.04 האמור הינה אך למתן החלטה בנושא שבסמכותו של העובד (ובמקרה שלפנינו מתן החלטות בתביעה או בגבייה).

הכלל האמור מקומו בכללי האתיקה של עובדי המדינה, ומטרתו קביעת נורמה התנהגותית (ללא קשר למתן החלטה או לפעולה אחרת), כך שלא ייוצר חשש לשיבוש שיקוליו המקצועיים של העובד מחמת קשריו החברתיים, המשפחתיים וקשרים קרובים אחרים.

עוד הוכח שהנאשמת עברה על הוראות סעיף 4 לחוק המחשבים התשנ"ה – 1995, שזו לשונו:

חדירה לחומר מחשב שלא כדין

"החודר שלא כדין לחומר מחשב הנמצא במחשב, דינו – מאסר שלוש שנים; לעניין זה, "חדירה לחומר מחשב" – חדירה באמצעות התקשורת או התחברות עם מחשב, או על ידי הפעלתו, אך למעט חדירה לחומר מחשב שהיא האזנה לפי חוק האזנת סתר, התשל"ט – 1979."

הוכח בענייננו כי הנאשמת חדרה למחשב שלא כדין ובניגוד להוראות הנוהל (ביה"ד/1), ושלפה פלטי מחשב ביחס למקורבה (ת/2(א) - ת/2(ט)).

הנאשמת גם הפרה את ההוראות של כללי התקשי"ר הבאים:

– 42.212

"עובד חייב למלא כל הוראה אשר נקבעה בתקשי"ר, בכל הודעה של נציבות שירות המדינה, וכל הוראה כללית אחרת שניתנה על ידי מי שמוסמך לכך".

– 65.131

"המידע האצור במאגרי המידע השייך ברובו לתחום צנעת הפרט של העובדים ועל כן הוא חסוי והגישה אליו מוגבלת רק לעובדים בתחום עיסוקם בלבד. למען הסר ספק, מובהר בזאת כי גישה למידע כוללת גם ראיית הצג של המחשב".

– 65.184

"לא ישתמש עובד במחשב או במסוף, אלא לצורכי העבודה בלבד. כמו כן אין להכניס מידע על מדיה מגנטית (דיסקט, תקליטור), שמקורו מחוץ למשרד למחשב המשרדי, וזאת על מנת לא לזהם את המידע המשרדי. יש לעקוב אחר ההוראות המתפרסמות מעת לעת בנושא".

- 65.195

"לא ישלוף עובד נתונים ממאגר מידע, אלא אם הוסמך לכך ולצורך תפקידו בלבד".

(3) התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה – סעיף 17 (3) לחוק.

בעש"מ 3849/03 מיכל אלבז נ' נציבות שירות המדינה – (פד"י נח(2) 888, 880) נקבעה הגדרתה של העבירה על פי סעיף זה:

"אכן, עבירה לפי סעיף 17(3) אינה עבירה שגבולותיה מוגדרים, וכבר נאמר עליה שהיא בעלת "רקמה פתוחה", המתאימה את עצמה לנסיבות העניין ולזמנים, ושוליה רחבים ביותר. אף על-פי כן, היא איננה חסרת גבולות, והיא מתאפיינת בהתנהגות פסולה מן הסוג "ששום ארגון או מקצוע אינו יכול לסבול, משום שאם היא תיהפך התנהגות מקובלת באותו ארגון או מקצוע, יהיה בכך כדי להעכיר את האווירה, לשבש את יחסי העבודה, לערער את יחסי האמון מצד הציבור או לחבל בדרך אחרת בתפקוד התקין של הארגון."

בעש"מ 689/05 מדינת ישראל נ' מופיד מנצור קבעה כבוד השופטת (כתוארה דאז) ביניש כי:

"כבר נאמר בפסיקתו של בית משפט זה כי עבירת המשמעת של "התנהגות שאינה הולמת" או "התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה" כאמור בסעיף 17(3) הנ"ל, תכליתה לשקף את התפיסות הבסיסיות המונחות ביסוד השירות הציבורי. התוכן שיוצק הגוף הממונה על המשמעת בנורמה המוגדרת "כהתנהגות בלתי הולמת" נקבע על פי אמות המידה הראויות והמקובלות באותו גוף, תלוי בנסיבות ובערכים משתנים."

כן ראה: ער"מ 1351/95 ליאון פינקלשטיין נ' התובע בבית הדין המקומי למשמעת פ"ד מט(5) 573, 578; עש"מ 5246/98 אהרון אהרוני נ' נציבות שירות המדינה פד"י נו(1) 481; עש"מ 2168/01 חמני נגד נציבות שירות המדינה, פ"ד נה(5) 949, 958 – 959.

5. הכרעה

יישום ממצאנו ומסקנותינו באשר להתנהגותה של הנאשמת ולמעשיה – כמפורט באישומים אשר יוחסו לה בתובענה ובכפוף לממצאים העובדתיים שקבענו, לאחר שהוכחו לדעתנו כנדרש בדין – מביא אותנו לכלל החלטה שיש להרשיעה בעבירות

הנטענות בתובענה.

בית הדין מרשיע איפוא את הנאשמת בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2) ו-(3) לחוק.

הטיעונים לאמצעי המשמעת ישמעו ביום 24 באוקטובר 2013 בשעה 09:00, בבית הדין למשמעת בחיפה.

הכרעת הדין ניתנה ביום י"ג באלול התשע"ג, 19 באוגוסט 2013, שלא בנוכחות הצדדים, להם היא תועבר באמצעות הדואר האלקטרוני, ובאמצעות הדואר הרגיל.

(-)

גב' דיאנה ברקו
חברת המותב

(-)

ד"ר אליהו פוטיבסקי
חבר המותב

(-)

עו"ד אורי כהן – אבה"ד
יו"ר המותב